

Latweefch u Alwifess.

Nr. 25. Zettortdeenâ 24tâ Juhni 1843.

Kahds wahrds par bischu kohpschannu.
(Skatt. Nr. 24. Beigums.)

Kohkam naw waijadsgs villam buht, kad behrnus laisch, bet eekschâ waijaga tik dauds bischu buht, ka pee wissstiprakas noskreeschanas wiss darbs wehl ar bittehm paleek apklahts.

Kad kohku attaisa, bittes ar duhli aisdenn, un reds ka mahtischu kanninas jaw gattawas un zittas aissehgeletas, tad prohtams, ka speets ahtri nahks ahrâ.

Kad pehz-speeti nahk, warr skaidru sinnu dabbuht no tam, ka mahtites 2 lihds 6 deenas preefsch tam eeksch kohka dseed, un kamehr winnas to ne darra, warr drohsch buht, ka speets wehl ahrâ ne nahks.

Kad bittes manna, ka slifts ruddens buhs, jeb kad preefsch-speets lohti leels bijis, tad ne dohd nefahdus pehz-speetus. Bet arri par to nefahdu ihstu sinnu ne warr doht, jo daudreib tas wissstiprakais kohks ne dohd nefahdus speetus.

Kad speets no farva kohka irr isnahjis, tad wiss weenâ kammola famettahs. Nu jaluhko, ka to tukschâ kohkâ warr eedabuht.

Kad leeli kohki jeb kruhmi irr strohpü klah-tumâ, tad speets drihs tur usmettahs; ja nu kohku jeb sarru ne griss taupiht, tad to nosahge, ja bittes gresschoht jeb sahgejoht nemeerigas pa-leek, tad tahs labbi jafaslakka. Kad nu bittes ar sarru rohkâ, tad eekratta tahs tukschâ strohpâ. Bet tamk weetâ, kur bija peemettuschahs, us-karr duhlu pohdu, jo tahs daudreib mehds tur atpakkal greestees.

Kad bischu dahrsâ kohku jeb kruhmu naw, tad jafaseen sarru slohtina, un ne wissai garras kahrts gallâ dahrsâ jaeesprausch, un speets drihs tur eemettahs; tad kahrti lehni no semmes israu-joht, to lehti warr strohpâ eekrattiht. Bet slohtina naw tulicht atkal stahwi jaleek, talabb lai bittes us to ne dohdahs atpakkal. Kad speets somet-

tahs sahlê, tad peeleek tahm slohtina flahit un uskaisa bittehm wehrmeles jeb mehtras, kur tad ta stipra smakka tahs drihs fadenn slohtina un tad tahs weegli warr eelikt kohkâ.

Leels labbums pee bischu kohpschanas irr speetu salaulaschanas, zaur fo tee jauni kohki pa-leek stipri ar saimi, un arri par seemu labbaki isturr, talabb ka waitak spehj meddu eekracht.

Preefsch un preefsch, pehz un pehz-speeti weenojahs labbaki. Pee preefsch-speeteem reijahs tik tee tehwini waldischanas labbad eeksch kohka, bet bittes paschas pee farwu waldneeku dumpja nefahdu dallibu ne nemm. Tas arri noteek, ka tehwini reedamees abbi eet pohsta, tadeht tas irr labbi, kad preefsch kohpâ laischanas weenu at-nemm.

Pehz-speeti iswehl arweenu to nahkamu tehwini par waldbineeku.

Weenas deenas speeti labbaki weenojahs, ne kâ tee, kam kahdas deenas irr starpâ.

Ir wezzu wahju bet wesselu kohku warr stipri-naht, zaur to, ka kahdu speetu tam peelaisch klahit.

Bittes arri warr wairoht zaur isbungaschanu un dallischani, bet prohtams ka no tam nefahdus labbums ne zellahs. Jo labbaki irr weens stipris kohks, kas naw jabarro, ne kâ diwi wahji, kas barrojami. Tadeht no tam ne fo ne runnaschu.

• Woi irr brihw nohtes laikâ, jeb waijadibas deht melloht?

Tâ gan fakka zitti. Ja tu nohtes laikâ un kahdas waijadibas deht drihfti grehkotees, tad arri waijadibas deht drihfti melloht. Ja te-wim brihw, kahdas waijadibas deht melloht, tad kautkurrâ wihsé un laikâ warri melloht, jo tu nefahdus waijadibas ne mellofi. Tas skohlas-behrns, kas farwu WBZ naw mah-zijees, fo skohlmeisters tam bij usdewis, ar mel-

leem mahk aisbildinatees un iskultees no tahm behdahm, kas winnam no flinkoschanas buhtu zehluschahs. Ta schis sawas waijadibas deht mellojis. Bet woi tad tahdas sawadas waijadibas ne buhs wisseem un ikkatram zilwekam, kas ar melleem gahnahs? Bet ne, fakka zitti, tak zahdi melli brihw, kad zilweks kaut fur nahwes-breesnâs krittis, un winsch reds, ka ne buht zittadi ne warr glahbtees, kâ tikkai ar melleem; jeb arri, ja kahdu beswainigu zilweku tahdâ wihsé, prohti ar melleem, no nelaimes warr sargaht, tad tas no labbas firðs darrihts, un tadeht ne warr buht nekahds grehks. Tur mehs jautajam: woi muims buhs tihschi laumu darriht, ja labbus anglus grabbam samantoh? Tu sawâ jaunibâ ne kluî mahzihts, to mehr ar firmu galwinu us teem pagahjuscheem gaddeem atpakkal skattidamees, tu dohmasi tà: „valdees Deewam, es gohdam esmu wezs palizzis, kaut arri ne esmu grahmata mahzijes, tapehz arri dehlam ne buhs pee grahmatas kawetees, lai labbak mahzahs maises pelniht.“ Kasinn woi dehls, pee prahtha nahzis, tewim ne atbildehs: „zilweks ne dsihwo no maises ween.“ (Stattees Matt. 4, 4.) Jeb arri tà: Tu sinni, kahdu nelaimi brandwihns pee zilwekeem spehj darriht. Tu nu sawu dehlu no ta wella dsehreena gribbi atraddinah, tadeht tu tam jaunâs deenâs brandwihnu dohfi, lai labbi peederrahs, tad pats redsehs, kâ brandwihns zilweku par lohypu mahk darriht, un tadeht winnu pawissam atstahs. Woi tahda skohla allasch buhs labba? Ne tizzu wiss. Lai ne zerrejam labbus anglus no skiftas sehklas. Ja tu pats arri ne sinni glahbtees no nelaimes, woi tad tas pateefigs un wisspehzigs Deews arri ne sinnahs tewi israut no behdahm un breesmahm, un tewi pasargaht, ja tikkai tawa sehvla labba bijuse, ja tu ne peekuhsti labbu darriht. Woi Deewa schehlastibu wisswairak tur ne effi sammajis, fur sawas behdas jo leelas bija? — Alpdohma pats: ja tu ar melleem glahbjees, tad tu Deewam ne ustizzi, Winnam ne padohdees, un tadeht wehl wairak prett Winnu apgrehkojees. — Lassi schè scho pateefu notiflum, no ka diwas mahzibgs warri nemtees: 1) ka tas

schehligais debbezu tehws zilweku taifnibu un pateefibu arri behdâs un breesnâs ar firðs meeru un preeku un wissadu labbklaahschamu atmaka, un 2) kahdâ leelâ nelaimê zilweks warr krist, kas ar melleem gribb glahbtees.

Englenderu-seinne, Brïstoles pilstatâ, dsihwoja gohdigs un gudrâ fungs, kas sawu muischu turreja un arri par teefas fungu bijeezelts. Kahdâ deenâ winna muischâ zilweks kluë eewests, ko par aitas-sagli apsuhdseja. Kamehr fungam sagla deht grahmata biji jaraksta, schis muischas pagalmâ kluë eewests, kas ar augsteem muhreem bij aptaisihts. Turpat pagalmâ bija arri ta funga dehlinch eekfchâ, un salustejahs tannâ jaufâ deeninâ. Saglis bij wehl itt jauns zilweks, tik nulâ ka usnehmis to grehka-zellu, un tadeht winna firðs wehl ne bija ta apzeetinata, kâ kauns un fohdiba winnu ne beedetu. Winsch apfeschahs akminam wirsi, kas pagalma kaltâ gulleja, galwu rohkâs eespeedis, gauschi raudadams. Kundisinch to dsirdejis, pamett sawas spehles, aistekf pee ta raudadama un waiza: „Ko tu raudi, nabbadim, kas tew kaisch, woi tew ne warreschu palihdseht?“ Zeetumneeks bij itt noskummis un ismiffis, bet zerradams, ka tas laipnigs behrns kahdu schehlastibu no teefas funga preefch winna isluhgchoht, winsch sawu nelaimi ar fuhrahn assarahn fahke stahstiht. Tuliht behrninsch waiza: „kalabbad tu saweem sohgeem ne aissbehdsi?“ Zeetumneeks rahda us teem augsteem muhreem un aisslehgteem wahrteem, fazzidams: „kâ tad spehju?“ Bet schi behrnam leekahs masa leeta buht. „Es tewi zaur wahrteem islaidischi ahrâ,“ schis atbild, un eeskreen naminâ eekfchâ. Winsch sawâ nenoseedsigâ behrna prahtâ nemaf ne bija dohmajis, ka tas kas laums effoh, scho islaist, un tapatt arri winnam prahtâ ne nahze, atslehgu fleppeni atnemt, bet preezigâ un skaidrâ firði ee-eet istabâ eekfchâ un noneimm atslehgu no galda, fur tehws sagla deht grahnatu rakstija, un tapehz us dehlu ne raudsija, atskreen itt lustigs atpakkal, atslehds wahrthus waltam, zaur kam zeetumneeks ahtri isfrikke, behrnam „lai Deews jums atmaka“ atsaufdams. Kad teefas fungs sawu grahmatu

bij farakstijis, un teefas fullaini gattawi, zee-tumneeku tahtak aisswest, tad schis jaw zittu mahjokli bij atraddis. Kahdu mahzibu tas kungs behrnam dewis par to darbu, ko pee sagla bij darrijis, to ne warram teikt.

Gaddi pehz gaddeem aissgahje, un tas behrns palifke par wihrus, kas wairs ar behrnu spehlehm ne karejabs muischias pagalmā. Winsch sawa nelaika tehwa muischu bij usnehmis, un arri kā tehws par teefas fungu kluē eezelts. Schim — kā arri zitteem zilwekem noteek — usnahze tas laiks, kur weena nelaime pehz ohtras winna mohzija un firdi apgruhtinaja, un jo wairak zauro, ka winsch sawus parradus ne warreja fasfih, un tadeht arri zitteem ne spehje makfaht. Ap to laiku tam arri kritte ta deena, kur pee Rentes teefas pulku naudas bij jamaksa. Noskummuschā firdi eet us zittu pilfatu, kur winnam labbi draugi dsihwoja, kas arri apbehdina-tam tik dauds samette, ka preezigā firdi us mahjahm dewahs. Bet winnam gaddijahs nakti-laikā zaur meschu eet, kur reisneeki daschfahrt no laupitajeem jaw kluē beedeti un islaupiti. Bet ko darriht? Nihtu winnam waijadseja buht mahjās un to naudu makfaht, ja ne, tad zeetumā kluht eelikts un saude wissu labbu slawu un gohdu. Nu tad — Deewam parwehledamees, winsch dohdahs us zettu un nahk itt laimigi lihds tat weetai, kur wezzi sagruūschī muhri stahweja, ko par „baltru basnizian“ nosauze, kas tik kahda juhds semmes vo ta pilfata bija, kur tam bij ja-aiseet to naudu makfaht. Bet us reis uskritte tam zilweks wirsū, un pistoli tam us kruh-tum turredams vrassa naudas makfu. Muhsu reisneeks gan lehti sapratte, kas tas par zella-beedri, un stahsti jaupitajam ar wissu taisnibu, kahdās behdās un kahdā nelaimē krittischoht, ja us rihtdeenu ne warreschoht ar sawu naudu pilfata kluht un parradus makfaht. Warram doh-mah, zif gauschi winsch sawu prettimeeku luhdse, bet wissas luhgshanas un draudshanas bija welti. Bet nu arri bij pagallam ar wissu naudu un labbu slawu. Ko nu eefahfschoht, kas no winna buhfschoht, tahdas behdigas dohnas mohzija ta nabbaga funga firdi.

Nakts bija gaischa; mehnes spihdeja pee debess, pa brihscheem tik no mahkuleem tum-schota. Kad laupitajs bij gattaws ar sawu grun-tigu pahrmekleschanu, tad parwehleja reisneekam tahtak eet, un paalabban mehnescha gaischums apspihdeja funga waigu. Laupitajs ee-skattahs fungam waigā un winnu ohtri waiza: „kā juhfu wahrds?“ Tas kungs satruhkahs pee scheem wahrdeem, ne sinnaja ko fazih, un ne gaiđija ne ko labbu no schihs pasihshanas, un tam prahṭā schahwahs, ka, sawā teefas ammatā firdigs un ustizzigs buhdams, warr buht arri scho laupitaju kahdu reis jaw bahrgi buhs noteefajis, par ko schis pee winna gribboht atreebtees. Schè winna dsihwiba, ja taisnibu fazihis, kā pee matta farrajahs. Woi schis ne buhtu ihsti tas nohtes laiks, ar melleen no nelaimes iskultees? Kahrdinachana leela, un jaw gribbeja zitta zilweka wahrdu kā par sawu fault, „bet ne, labbak palifschu pee taisnibus; gan tag-gad leelās behdās esmu, bet ja manna stundina klahf un dsihwiba irr janodohd, tad lai tas labbak noteek bes melleem manna muttē, ka wehl beidsamā stundinā sawu dwehselfi ne gahniju.“ Tā dohmaja tas taisnibus mihtotajs, un atteize laupitajam itt drohschi: „Mans wahrds irr Spredd.“ Schis wahrds kā sibbens eeschah-wahs laupitaja firdi, winsch palifke us reis, kā buhtu zits zilweks. Ar mihligu balsi winsch fahke tā rumnaht: „Woi juhs, mihlais kungs, atgah-dajetees ta zeetumneeka, kas zaur juhfu mihligu firdi un paligu no juhfu tehwa muischias pagalma aisbehds? buhs taggad jaw kahdi devinpazmit gaddi atpakkat. Es esmu tas pats zilweks, ko juhs to laik mihlā prahṭā esseet glahbuschi.“ Pehz scheem wahrdeem winsch atdewe fungam wissu laupitu naudu atpakkat un wehl tā fazija: „Tomehr jums no tahs atdabbutas naudas mas preeka buhtu, tapebz es juhs wehl palaidischu lihds Korkes pilfata; jo wehl irr feschi tahdi kā es, kas weetahm slehpjahs un reisneekem us-friht wirsū; un ja arri weenam no teem isbehgsheet, tad tatschu zittam eekrittiseet naggōs.“ Tappat arri tas kungs no laupitaja wahrdeem warreja famannihst, ka winna beedri fungam buhtu

gallu darrijuschi, ja to bes naudas buhtu atradduschi, ne tizzedami, ka laupitaja naggobs jaw eshoft bijis. Tad nu schis winnu pawadda lihds Korkes pilfamat, un pirms aiseet prohjam, winsch fungu skubbina, wehl til dauds naudas no winna peenemt, zik tam bij waijadigs wissus sawus parradus mafsaht. Tas kungs atkal no sawas pusses winnam to mahzibu pee firds likke, lai atmettoht scho grehku = ammatu, tad zik spehdams tam gribboht palihdseht un to pasargaht. Laupitajs likkahs tahdu labbu wallodu wehrâ nemt un sohlija derrigu laiku sagaidiht, kur warroht launu beedribu atstaht, tad gribboht apaksch funga patwehruma dohtees. Woi ta darrija woi ne, to ne warram sinnah; jo tah-lakas sinnas no winna ne effam dabbujschi; bet tizzam, ka arri wianam taisnibas faule uslehfusi, un tas Deewa wahrdas winna prahâ un firdi labbus auglus netjis: „Lai mehs isluhkojam un pahrbaudam sawus zellus, un lai mehs atgreeschamees pee ta Kunga.“ —

Bet ka nu? Woi ne buhtu fungam labbaki isdeweess, nohtes laikâ melloht?

Gsz.

Teefas fluddin a schanas.

No Slehtas pagasta teefas tohp wissi tee, kam kahdas taisnas parradu proffschanas buhtu pee ta fainneeka Zauu - Nihdseneeku Unsa Ragge, vahr kurra mantu inventariuma = truhkuma un magasihnes = parrodu deht konkurse spreesta, uzaizinati, 6 neddelu starpa, prohti libds 17tu Juhli f. g., kas par to weenigu un isflehgshanaas = terminu nolikts, pee schihs pagasta teefas peeteiktees, jo wehlaat neweenu wairs ne klausih. Slehtas pagasta teesa, 5ta Juhni 1843. 2 (T. S.) Jurre Bosche, pagasta wezzakais. (Nr. 39.) J. Günther, pagasta teefas frihwerie.

Kad us Disch = Wirbesmuishas plawu diwi sirgi, prohti weens wezzigis gaischi behrs sirgs un ohtris diwu gaddu wez zehwes = kummelsch, gaddijschees, tad tohp scheit sinnamu darrihts, ka tas, kam schee sirgi buhtu pasudduschi, wisswehlak lihds 5tu August f. g. pee Wirbes = Ninkules pagasta teefas warr peeteiktees un pehz taisnahm apleezinaschanahm un barroschanas un fluddinaschanas otlihdsinaschanahm sawus sirgus prettim nemt; jo pehz schi termina wirspeeminnetus sirgus pagasta lahdei par labbu wairakfohlitajam ubtrupê vahrdohts. Disch = Wirbes pagasta teesa, tai 5ta Juhni 1843. 3

(T. S.) Janne Feldberg, pagasta wezzakais.

(Nr. 63.) Georg Dizmann, pagasta teefas frihw.

Naudas, labbibas un prezzi tirgus us plazzi. Nihga, tanni 21ma Juhni 1843.

	Sudraba naudâ. Rb. Kp.		Sudraba naudâ. Rb. Kp.
I jauns dahlberis	geldeja	I pohds kannepu	tappe mafsahts ar
I puhrs rudsu ,	tappe mafsahts ar	I — limnu labbakas surtes	— —
I — kweeschu	— —	I — fliftakas surtes	— —
I — meeschu	— —	I — tabaka	— —
I — meeschu = putraimu	— —	I — dselses	— —
I — ausu	— —	I — sweesta	2 60
I — kweeschu = miltu	— —	I muzzza silku, preeschu muzzâ	7 —
I — bihdeletu rudsu = miltu	— —	I — wihschnu muzzâ	7 25
I — rupju rudsu = miltu	— —	I — farkanas fahls	7 —
I — firnu	— —	I — rupjas leddainas fahls	4 50
I — limnu = sehklas	— —	I — rupjas baltas fahls	4 25
I — kannepu = sehklas	— —	I — smalkas fahls	4 10
I — kimmenu	— —	I —	

Vribw drifkeht.

No juhrmallas gubernementu augstas waldischanas pusses:zensora weetâ: professor Dr. G. Pauker.